

האמריקנים חושבים שנתניהו הוא הסיפור ומתעלמים מהלכידות הישראלית לנצח

28.03.2024 | יוסי קופרווסר | written by תא"ל במיל

הימנעות ארה"ב מלהטיל וטו על החלטת מועצת הביטחון שאיננה מתנה הפסקת אש בשחרור החטופים, והחלטת ראש הממשלה נתניהו בתגובה שלא לשגר את השר דרמר ואת ראש המל"ל הנגבי לווינגטון, מביאים את המתרחש בין ישראל לממשל בייידן לשיא חדש. ברקע לכך הפערים בין הצדדים בהבנת תמונת המלחמה והיום שאחריה, וסדרי העדיפויות השונים שלהם לגבי המהלכים הנדרשים כעת. כל זאת מעבר לשיקולים הפוליטיים המשפיעים לפחות על הנשיא האמריקני ולהבדלים בין תפיסות העולם של מנהיגי שתי המדינות.

בראש סדר העדיפויות האמריקני עומד, כמעט מתחילת המלחמה, הצורך למנוע ככל האפשר פגיעה באוכלוסייה האזרחית בעזה. הממשל משוכנע, כתוצאה מתעמולת חמאס ומהדהדיה בתקשורת הבין-לאומית, המתחברת היטב לתפיסת עולמו הליברלית-הומניסטית, שישראל איננה דואגת מספיק למניעת סבל מהציבור הפלסטיני, שחמאס איננה מייצגת אותו (ולא יעזרו כל סקרי דעת הקהל שבעולם, כי העובדות אינן חשובות).

לפיכך הוא מפעיל לחץ גובר והולך על ישראל לצמצם את היקף הפעילות הצבאית ולאפשר כניסה של הרבה יותר סיוע הומניטרי לעזה. הממשל מעוניין אומנם בהכרעה של חמאס, כדי לאפשר התקדמות לעבר פתרון שתי המדינות, אך הוא שכנע את עצמו ומנסה לשכנע את ישראל כי ניתן להשיג יעד זה ללא פעולה צבאית נרחבת ברפיח, העלולה להיות כרוכה, לדעתו, בפגיעה ניכרת באזרחים פלסטיניים. מהי הדרך המסתורית להשגת היעד? לממשל פתרונים.

בראית הממשל המלחמה היא בין ישראל לחמאס, ולמרות התגייסות חיזבאללה, החות'ים, המיליציות השיעיות בעיראק ובפועל איראן, העומדת מאחורי כל אלה, לסייע לחמאס, אין לייחס לה הקשרים רחבים יותר, ובכל מקרה יש למנוע את הפיכתה לסכסוך אלים אזורי שארה"ב תיגרר למעורבות בו בניגוד לרצונה.

האמריקנים ניהלו שיחות ישירות עם איראן כדי להבטיח שכך יהיה. הם הצליחו בדרך זו, ובאמצעות פגיעה כואבת במיליציות בעיראק, להביא לצמצום ניכר בתקיפות נגד בסיסים אמריקניים, והם ממשיכים במאמצייהם למצוא פתרון מדיני לחילופי האש המתמשכים בגבול הצפון ולגבות מחיר מהחות'ים כדי להגן על נתיבי השיט הבין-לאומיים בים האדום. התעקשותה של ישראל לפעול צבאית ברפיח מסכנת בראית ווינגטון את הסיכוי להבטיח את מניעת התרחבות המלחמה.

ולבסוף, הממשל רואה במלחמה הזדמנות לחולל שינוי פוליטי בישראל ולהרחיק סוף סוף את נתניהו מראשות הממשלה. ממשלים דמוקרטיים ייחלו לכך מזה שנים רבות ועתה, לדעת גורמים

בממשל, נוצרו נסיבות שתאפשרנה לקדם יעד זה, או למצער להכריח את נתניהו לאמץ מדיניות נוחה יותר ולוותר על השתתפות הגורמים הנתפסים כקיצוניים בממשלתו. הסנטור צ'אק שומר היטיב לבטא גישה זו כשקבע שנתניהו הוא חלק מהבעיה. גורמים בממשל טוענים שהחלטת ראש הממשלה לא לשגר את דרמר והנגבי נובעת ממניעים פוליטיים, ועל כך נאמר "הפוסל במומו פוסל".

בכל הנקודות האלה, התפיסה הישראלית היא כמעט הפוכה מזו של הממשל האמריקני. ישראל רואה בהכרעת חמאס ובשחרור החטופים את היעדים העיקריים של המלחמה. היא מנסה אומנם לצמצם במידת האפשר את הסבל של אזרחים בעזה, הנגרם בעיקר בשל השימוש הציני של חמאס באוכלוסייה כמגן אנושי ובפגיעה בה כמנוף לקידום יעדיה, אך ישראל מתייחסת לכך כאילוץ ולא כמטרה עליונה, ואינה עושה די כדי להפריך את תעמולת השקרים של חמאס ושותפיו.

ישראל גם פוסלת את הרעיון של קידום פתרון הקסם המנותק מהמציאות של שתי המדינות תוך העברת האחריות האזרחית בעזה לנציגי הרשות הפלסטינית החלשה, המושחתת ומעודדת הטרור. לדעת נתניהו, "היום שאחרי" חייב להבטיח שעזה לא תהיה בסיס למתקפות טרור. ישראל גם משוכנעת שהמלחמה שבה פתח חמאס היא חלק מהמאמץ שמובילה איראן באמצעות שלוחיה, ושותפים לו כלל גורמי האסלאם הקיצוני, כדי להחליש ולהכריע לא רק את ישראל אלא גם את מדינות ערב הפרגמטיות, ואת המערב וארה"ב בראשו.

ויכוח בין שותפות אסטרטגיות

למרות הכול, חשוב לזכור שזו עדיין מריבה בין בעלי ברית המחויבים לשותפות האסטרטגית ביניהם, המקיפה תחומים חיוניים ובראשם הסיוע הביטחוני ושיתוף הפעולה המודיעיני. עדות לכך ניתן למצוא בתכיפות המפגשים בדרגים בכירים, בהמשך הסיוע הצבאי ואפילו בניסיון המגושם של הממשל לטעון שהימנעותו מלהטיל וטו איננה משקפת שינוי במדיניותו.

בתוך כך, מה שמדאיג אולי אפילו יותר מהמתיחות הגוברת כרגע זו החרפת המגמה של נכונות לתמוך בתפיסות העוינות לישראל, חלקן ממש אנטישמיות, בקרב תומכי המפלגה הדמוקרטית. הממשל פוסל אומנם טענות כי ישראל היא מדינת אפרטהייד המבצעת פשעי מלחמה עד כדי רצח עם ומתעמרת במכוון בפלסטינים, אבל התייחסות כזו לישראל נהיית יותר ויותר מקובלת על הצעירים האמריקנים, בעיקר באוניברסיטאות, ובמבט לעתיד היא הרת סכנות.

המודעות למגמה מסוכנת זו היא הכרחית בשעה שישראל מגבשת את מדיניותה מול ארה"ב. על ישראל להבהיר מחד גיסא כי יש גבול ליכולתה להתאים את הצעדים שהיא נוקטת, מתוך דאגה לביטחונה, לתפיסה האמריקנית, וביטול הביקור בווינגטון היה לשעתו צעד סביר להמחשת נחישות זו. בהמשך תצטרך הנחישות הזאת להתבטא גם במימוש הכוונה להשתלט על רפיח, למרות ההתנגדות האמריקנית.

מאידך על ישראל להמשיך בהידברות עם ארה"ב בכל הרמות, כדי להציג בפני ההנהגה והציבור האמריקני את מדיניותה ולהצדיקה, ולהבהיר כי המדיניות האמריקנית שגויה ובפועל מעצימה את חמאס ומביאה אותה להקשיח את עמדותיו הן בסוגיית החטופים והן לגבי הפסקת האש. כך הממשל מביא דווקא להחמרת מצב האוכלוסייה.

הנכס החשוב ביותר של ישראל בהקשר הנוכחי הוא ההסכמה הרחבה בציבור באשר לצורך להכריע את חמאס ולשחרר את החטופים גם יחד. נראה שהאמריקנים מתעלמים מהכוח שיש בלכידות הישראלית בנושא זה, ותקועים בהערכה שהפילוג סביב מנהיגותו של נתניהו הוא המעצב העיקרי של החברה והמדיניות הישראלית כלפי עזה. כך נוצר דו-שיח בעייתי של חרשים, שבו כל צד מתבצר בעמדתו.

פורסם ב-N12, בתאריך 28.3.2024.